

Somijas mežsaimniecības sektors gatavojas ievērot Atmežošanas regulas prasības

Eiropas Savienības Atmežošanas regula meža nozarei radīs milzīgu birokrātisku slogu. "Mums būs tikai jāskatās, ko tas radīs. Bet, tā kā regula ir spēkā, mēs, protams, to ievērosim," norāda Somijas Meža nozares federācijas pārstāve Maija Rantamäki.

Eiropas Savienības Atmežošanas regula tika publicēta jūnijā. Tā stājas spēkā vēlāk tajā pašā mēnesī. Regulas mērķis ir līdz minimumam samazināt ES lomu pasaules mežu platību samazināšanā un mežu degradācijā.

Regula paredz, ka katra koksnes izstrādājuma izgatavošana nav degradējusi mežus un ir jābūt atbilstošiem dokumentāliem pierādījumiem. Degradācijas piemēri ir meža zemes izmantošana lauksaimniecībā vai "pirmatnējā meža" pārveidošana par saimniecisko mežu.

Pierādījumi ir jāsniedz par katru meža īpašumu no kura ir piegādāta neapstrādāta koksne attiecīgā produkta ražošanai.

Somijas Lauksaimniecības un mežsaimniecības ministrijā regulas īstenošanu sagatavo vecākais speciālists Viktors Harvio. Pēc V. Harvio teiktā, ir svarīgi nošķirt atmežošanu un mežu degradāciju, kas abas ir minētas regulā. Somijas meža nozarei, piemēram, nozīmīgāks ir jautājums par mežu degradāciju.

Regulā noteikts, ka uzņēmējiem, tirgotājiem un meža īpašniekiem, kas nodarbojas ar neapstrādātu koksni vai koksnes produktiem, ir jābūt informācijai par to no kurām meža platībām ir piegādāta konkrētā koksne, kas tiek izmantota produkta ražošanā.

"Šī informācija ir jānodod ES Komisijai. Turklāt ir jāiesniedz apliecinājums par pienācīgu pārbaudi, kurā norādīts, ka mežs nav degradēts," informē Somijas Meža nozares federācijas Starptautisko un ES meža lietu vadītāja Maija Rantameki.

Pēc šo dokumentu saņemšanas Komisija piešķirs atsauces numuru, ar kuru tiks identificēta konkrētā mežizstrādes darbība. Tas ļauj identificēt meža platību, kurā veikta mežizstrāde.

Mežrūpniecības uzņēmums, kas ražo meža produktus, sasaistīs atsauces numuru ar sava produkta partijas numuru. Atsauces numurus un uzticamības deklarācijas jāglabā piecus gadus.

Katra produkta izejmateriāla avotam jābūt ar individuālu identifikācijas numuru.

"Citiem vārdiem sakot, katram veikalā atrastajam dēlim, pārtikas iepakojuma kartonam vai biroja papīram ir jābūt ID, lai nosūtīt ID kompetentajai iestādei, tā varētu atrast atsauces numuru un cirsmas vietu. Tādējādi kontrolējošā institūcija varēs pārliecināties, ka produkts nav izraisījis atmežošanu vai mežu degradāciju," uzsver Maija Rantameki.

Somijā kompetentā iestāde, visticamāk, būs Somijas Pārtikas dienests.

Vēl pirms regulas stāšanās spēkā meža nozare sāka tai gatavoties. Sistēmas detaļas attiecībā uz koksnes produktiem tiks izstrādātas pārejas periodā līdz 2024. gada beigām. Ir jāizveido ievērojams skaits birokrātisku papildu procedūru. Vienai produkta partijai var būt nepieciešami tūkstošiem vai pat desmitiem tūkstošu atsauces numuru.

"Pastāv bažas par nepieciešamo atsauces numuru daudzumu, un tas ir pamatoti," stāsta Viktors Harvio.

Maija Rantamäki uzskata, ka "mūs gaida interesanti laiki." "Nav atpakaļceļa. Tagad, kad regula ir pieņemta, mēs to ievērosim kā pašsaprotamu lietu," uzsver M.Rantamäki.

Meža sertifikācija netiek uzskatīta par pietiekamu kontroles mehānismu.

Spilgts piemērs ir kopētāja papīra iepakojums. Atkarībā no šķiras tas var būt ražots no 3-4 dažādu kategoriju celulozes, kas nāk no dažādām rūpnīcām.

Papīra ražotājam ir jābūt pārliecinātam, ka katra rūpnīca ir iesniegusi pienācīgas pārbaudes deklarāciju par katru izmantoto celulozes ķīpu. Tāpat celulozes rūpnīcai regulā noteiktajā kārtībā ir jānosaka izmantotās koksnes izejmateriālu avots ne tikai attiecībā uz cirsmu, ko uzņēmums pats ir izstrādājis, bet arī attiecībā uz koksni no otrreizējā tirgus. Tā ir koksne, kas iepirkta, piemēram, no kokzāģētavas, kas ir veikusi mežizstrādi un ieguvusi ne tikai apaļkoksni, bet arī kokšķiedru, kas tai nav izmantojama, bet tiek realizēta tālāk. Atsauces numuri būs vajadzīgi arī kokzāģētavās saražotajiem koksnes atgriezumiem, ko pārdod celulozes rūpnīcām.

Tikai Somijā vien katru gadu būs nepieciešams ievērojami vairāk nekā 100 000 atsauces numuru, jo tieši tik daudz cirsmu katru gadu tiek izstrādātas visā valstī. No vienas cirsmas var iegūt koksni neskaitāmiem produktiem. Pagaidām nav skaidrs vai viena cirsmas tiks identificēta ar vienu un to pašu atsauces numuru visos šajos produktos.

Kāds ir šīs milzīgās birokrātijas pamatojums? Vai šo jautājumu nevarēja atrisināt ar meža sertifikācijas sistēmu palīdzību, piemēram, PEFC vai FSC?

"Mēs to ierosinājām, bet Komisija nevarēja to izmantot. Eiropas Komisija nepietiekami uzticas meža sertifikācijai un neņem to vērā," skaidro Somijas Meža nozares federācijas Starptautisko un ES meža lietu vadītāja Maija Rantamäki.

Kontrole, kas ir jāveic visā pasaulē

Regulā ir iekļautas daudzas sīki izstrādātas prasības. "Ja meža īpašums ir mazāks par četriem hektāriem, lai saņemtu atsauces numuru, ir jānorāda tikai tā ģeogrāfiskā atrašanās vieta. Bet, ja tas ir lielāks, process ir sarežģītāks," saka M.Rantameki.

Regula attiecas arī uz importu uz Eiropas Savienību un eksportu no tās.

"Tirgotājam vai eksportētājam ir jāiesniedz uzticamības deklarācija, ja koksnes izstrādājums tiek eksportēts no ES. Tas pats attiecas uz importētiem koksnes izstrādājumiem," skaidro Maija Rantameki.

Tāpēc, šķiet, ka Komisija piešķirs atsauces numurus visām pasaules daļām, no kurām koksnes izstrādājumi tiek importēti uz ES.

Papildus koksnei regula attiecas arī uz citām meža izejvielām, piemēram, kakao, palmu eļļu, soju, kaučuku un kafiju. Regula attiecas arī uz liellopu ganāmpulkiem. Saskaņā ar pirmo regulas interpretāciju ir aizliegts būvēt novietni liellopiem, ja pirms tam ir jāizcērt koki novietnes izveidošanai.

Pagaidām ir veikti tikai provizoriski novērtējumi par resursiem, kas Somijas iestādēm nepieciešami regulas īstenošanai.

"Runājot par kokmateriāliem, Somijas Pārtikas dienests jau ir identificējis uzdevumus, kas saistīti ar ES kokmateriālu regulu un atļauju sistēmu, lai nodrošinātu kokmateriālu ieguves likumību. Tomēr tagad prasības kļūst vēl stingrākas," uzsver Somijas Lauksaimniecības un mežsaimniecības ministrijas vecākais speciālists Viktors Harvio.

Autors: Hannes Mantyranta, forest.fi